

בראשית פרק ד קין והבל

- (א) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יקוק:
(ב) ותסוף ללדת את אחיו את הבל ויהי הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה:
(ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליקוק:
(ד) והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן וישע יקוק אל הבל ואל מנחתו:
(ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו:
(ו) ויאמר יקוק אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך:
(ז) הלווא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלריך תשווקתו ואתה תמשל בו:
(ח) ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו:
(ט) ויאמר יקוק אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי:
(י) ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה:
(יא) ועתה ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך:
(יב) כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ:
(יג) ויאמר קין אל יקוק גדול עוני מנשא:
(יד) הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ והיה כל מצאי יהרגני:
(טו) ויאמר לו יקוק לכן כל הרג קין שבעתים יקם וישם יקוק לקין אות לבלתי הכות אתו כל מצאו:
(טז) ויצא קין מלפני יקוק וישב בארץ נוד קדמת עדן:

בראשית פרק כז יעקב ועשו

- (א) ויהי כאשר כלה יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו:
(ב) ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבור תברכני נפשך:
(ג) ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך בכרך עשו:
(ד) ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה:
(ה) כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי:
(ו) ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך:
(ז) ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא אצלת לי ברכה:
(ח) ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני:
(ט) ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת הוא לך אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך:
(י) ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל:
(יא) ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך:
(יב) וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי:
(יג) ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך:
(יד) ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה:
(טו) וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך:

(מה) עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה אשכל גם שניכם יום אחד:

בראשית פרק לז יוסף ואחיו

- (א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:
(ב) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם:
(ג) וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים:
(ד) ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם:
(ה) ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו:
(ו) ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי:
(ז) והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי:
(ח) ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו ויוספו עוד שנא אתו על חלמתי ועל דבריו:
(ט) ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי:
(י) ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחייך להשתחות לך ארצה:
(יא) ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר:
(יב) וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם:
(יג) ויאמר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני:
(יד) ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה:
(טו) וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש:
(טז) ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים:
(יז) ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן:
(יח) ויראו אתו מרחק ובטרום יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו:
(יט) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלמות הלזה בא:
(כ) ועתה לכו ונהרגהו ונשליכהו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתי:
(כא) וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נכנו נפש:
(כב) ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו:
(כג) ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו:
(כד) ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים:
(כה) וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה:
(כו) ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו:
(כז) לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו:

שמות פרק ד משה ואהרן

- (יד) ויחר אף יקוק במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו:
(טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשון:
(טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים:
(יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת: פ
(יח) ויאמר יקוק אל אהרן לך לקראת משה המדברה וילך ויפגשהו בהר האלהים וישק לו:
(יח) ויגד משה לאהרן את כל דברי יקוק אשר שלחו ואת כל האתת אשר צוהו:

שמואל א פרק כ שאול דוד יונתן

(ה) ויאמר דוד אל יהונתן הנה חדש מחר ואנכי ישב אשב עם המלך לאכול ושלחתני ונסתרתני בשדה עד הערב השלשית:

(ו) אם פקד יפקדני אביך ואמרת נשאל נשאל ממני דוד לרוץ בית לחם עירו כי זבח הימים שם לכל המשפחה:
(ז) אם כה יאמר טוב שלום לעבדך ואם חרה יחרה לו דע כי כלתה הרעה מעמו:

(יא) ויאמר יהונתן אל דוד לכה ונצא השדה ויצאו שניהם השדה: ◻

(יב) ויאמר יהונתן אל דוד יקוק אלהי ישראל כי אחקר את אבי כעת מחר השלשית והנה טוב אל דוד ולא אז אשלח אליך וגליתני את אונך:

(יג) כה יעשה יקוק ליהונתן וכה יסיף כי ייטב אל אבי את הרעה עליך וגליתני את אונך ושלחתך והלכת לשלום ויהי יקוק עמך כאשר היה עם אבי:

(יד) ולא אם עודני חי ולא תעשה עמדי חסד יקוק ולא אמות:

(טו) ולא תכרית את חסדך מעם ביתי עד עולם ולא בהכרת יקוק את אבי דוד איש מעל פני האדמה:

(טז) ויכרת יהונתן עם בית דוד ובקש יקוק מיד אבי דוד:

(יז) ויוסף יהונתן להשביע את דוד באהבתו אתו כי אהבת נפשו אהבו: ◻

(ל) ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות הלוא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשתך ולבשת ערות אמך:

(לא) כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה לא תכון אתה ומלכותך ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן מות הוא: ◻

(לב) ויען יהונתן את שאול אביו ויאמר אליו למה יומת מה עשה:

(לג) ויטל שאול את החנית עליו להכתו וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו להמית את דוד: ◻

(לד) ויקם יהונתן מעם השלחן בחרי אף ולא אכל ביום החדש השני לחם כי נעצב אל דוד כי הכלמו אביו:

(לה) ויהי הבקר ויצא יהונתן השדה...

(מא) הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפל לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל:

(מב) ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יקוק לאמר יקוק יהיה ביני ובינך ובין זרעי ובין זרעך עד עולם: פ

אונקלוס בראשית פרק ד

(ז) הלא אם תוטיב עובדך ישתביק לך ואם לא תוטיב עובדך ליום דינא חטאך נטיר עתיד לאתפרעא מנך אם לא תתוב ואם תתוב ישתביק לך:

רס"ג

(ה)

ואל קין: וקין ומנחתו לא קבל. ויפלו פניו. ויפלו פניו מבושה.

רש"י בראשית פרק ד

(ז) הלא אם תיטיב - כתרגומו פירושו:

לפתח חטאת רובץ - לפתח קברך חטאך שמור:

ואליך תשוקתו - של חטאת, הוא יצר הרע, תמיד שוקק ומתאוה להכשילך:

ואתה תמשול בו - אם תרצה תתגבר עליו:

(ח) ויאמר קין אל הבל - נכנס עמו בדברי ריב ומצה להתגולל עליו להרגו, ויש בזה מדרשי אגדה אך זה ישובו של מקרא:

(ט) אי הבל אחיך - להכנס עמו בדברי נחת, אולי ישוב ויאמר אני הרגתיו וחטאתי לך:

רשב"ם בראשית פרק ז

(ז) הלא אם תיטיב - כלומר אם תיטיב שלא תעשה עונות כי אם מעט, שאת, תוכל לסבול עונותיך ולא יכבידו עונותיך עליך:
ואם לא תיטיב - לפתח חטאתך [תהיה] רובץ, כלומר ואם תעשה עונות הרבה, תהיה רובץ תחת החטאת והעון שלא תוכל לשאת ולסבול אותם:

אבן עזרא בראשית פרק ז

(ז) הלוא ופי' שאת על דעת מפרשים רבים שאת עונך. והנכון בעיני שאת פנים, כי כתוב בתחלה ויפלו פניו, וזה דרך בושה, כטעם ואיך אשא פני (ש"ב ב, כב), וטעמו אם עשית טוב תשא פניך, וכן כי אז תשא פניך ממום (איוב יא, טו). חטאת רובץ יש אומר שחטא תחת עון. גם יש מפרשים לפתח הקבר ירביץ עונך ביום הדין. ויפרשו וי' תשוקתו על הבל. וטעם למה חרה לך, שקבלתי מנחת הבל, והוא סר אל משמעתך, ואתה כמו מושל בו. ואחרים אמרו על היצר, ואינו כתוב. ואלה אמרו, כי לפתח ביתך חטאתך רובצת, והיא הולכת עמך. ויש אומר לפתח הפה, כטעם שמור פתחי פיד (מיכה ז, ה). והנכון בעיני שחטאת סמוך, ויצר לב האדם הוא רובץ עמו. ואליך תשוקתו כי היצר ישוב אל משמעתך ברצונך, גם יש בך כח למשול בו:

רדק:

ואליך תשוקתו: שיהיה תמיד שוקק אליך ומטעה אותך ומתאוה להכשילך. ואתה תמשול בו: הוא ימשול בך ויכשילך אם לא תסירנו מעליך. ואם תרצה אתה תמסול בו ותכניענו לפניך. ובזה הראה לו היכולת הניתן בבחירה.

רמב"ן בראשית פרק ז

(ג - ד) ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. והבל הביא גם הוא - הבינו האנשים האלה סוד גדול מהקרבות והמנחות, וכן נח. ורבותינו אמרו (ע"ז ח א) שגם אדם הראשון הקריב שור פר. וזה יחסום פי המבהילים בטעם הקרבנות. ועוד ארמוז בו עיקר גדול, ברצון הקב"ה (עיין ויקרא א ט):
(ז) הלא אם תיטיב שאת - על דעת המפרשים (אונקלוס, רש"י, ורד"ק) שאת עונך. ועל דעת רבי אברהם שאת פניך כנגד למה נפלו פניך, כי המתבייש כובש פנים למטה. וכן ואור פני לא יפילון (איוב כט כד), והמכבדו כאלו נושא פניו למעלה. וזה טעם אולי ישא פני (להלן לב כא), לא תשא פני דל (ויקרא יט טו):
ועל דעת, אם תיטיב יהיה לך יתר שאת על אחיך, כי אתה הבכור. וזה טעם למה חרה לך, כי בבשתו מאחיו נפלו פניו, ובקנאתו ממנו הרגו. והנה אמר לו למה חרה לך על אחיך ולמה נפלו פניך ממנו, הלא אם תיטיב יהיה לך יתר שאת על אחיך, ואם לא תיטיב לא עמו בלבד תבואך רעה, כי לפתח ביתך חטאתך רובץ להכשילך בכל דרכיך:
ואליך תשוקתו - שהוא ישתוקק להיות דבק בך כל הימים, אבל אתה תמשול בו אם תחפוץ, כי תיטיב דרכיך ותסירנו מעליך. הורהו על התשובה, שהיא נתונה בידו לשוב בכל עת שירצה ויסלח לו:

ספורנו פרק ד פסוקים ה,ו,ז

ה. לא שעה אל קין המקריב שהיה בלתי רצוי, וגם כן אל מנחתו שהיתה בלתי ראויה לרצון. ויחר בקנאתו באחיו שהיה לרצון. ויפלו פניו בבושת פנים כי האל הובישו מסברו ולא קבל.

קין והבל
סמדר רוזנצווייג

ו. ולמה חרה לך. למה קנאת באחיך כדואג על שקבלתי קרבנו ברצון, הנה לא היה זה רצון פשוט או שלא כדין. ולמה נפלו פניך. כי כשיש לקלוקול איזו תקנה אין ראוי להצטער על מה שעבר, אבל ראוי להשתדל להשיג תקון לעתיד.
ז. הלא אם תטיב עצמך, ותשתדל להיות גם אתה לרצון, שאת, רום המעלה וההתנשא רובץ לפניך ומוכן שיהיה לך.
ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ, גם החטאת מוכן לפניך, כי תוסיף על חטאתך פשע, שכך דרכו של יצר הרע....
ואתה תמשול בו. בידך להתקומם עליו בצלם אלוקים.

Rabbi Samson Raphael Hirsch

7. ..Sin...the appeal of the senses does not come in to you by itself uninvited .By itself it remains quietly before your door. More, all its desire is, that you should master it and direct it ... For there is not a single natural tendency in Man which is, in itself , either good or bad.